

УДК 316.775

Авраменко А.В., Цимбалюк С.Я.

Університет державної фіскальної служби України

ТОВ «РАДИКАЛ» – МІНА УПОВІЛЬНЕНОЇ ДІЇ

У свої часи «Радикал» входив у 10-ку хімічних гігантів Союзу. Тут виробляли хлор, найчистішу в світі каустичну соду, бертолетову сіль, сірчану та соляну кислоти для оборонної промисловості СРСР та експортували продукцію на пів Європи. У виробництві використовували різні хімічні речовини, зокрема й ртуть, котра була зосереджена в цеху електролізу [1]. У 1949 році «Радикал» знаходився за межами міста, посеред лісу. Проте з часом межі Києва розширилися і завод опинився посеред житлового масиву, в 10 хвилинах ходи від найбільш людної станції метро «Лісова».

То ж недіючий сьогодні завод «Радикал» перетворився на міну уповільненої дії. Ще у далекому 2000 році почали з'являтися перші повідомлення про аварійне розлиття ртуті, внаслідок обвалу стелі в одному з цехів, де сотні тон ртуті використовувались в якості рідкого електроду. Конструкція пошкодила спеціальні ємності, в яких зберігалась ртуть, і смертельна отрута вилилась прямо на підлогу цеху. Оприлюднювати масштаби катастрофи влада не стала, і замість того, щоб евакуювати жителів цього району, почали тихцем її прибирати. Вивезли далеко не все, більшість пішло в землю, бетон та стіни непрацюючого заводу. Спочатку передбачалось, що завод розберуть і вивезуть всі конструкції, а також ґрунт під ним, а ділянку заллють бетоном і зроблять «міні зону відчуження». Проте підприємливі чиновники вирішили, що дешевше і вигідніше буде його просто продати і зобов'язати нового власника проводити очистку [2].

За останні 4 роки харківські рятувальники вивезли з підприємства «Радикал» близько 100 тон ртуті, котра знаходилась на поверхні. Те, що увібрали в себе конструкції і ґрунт, залишилось і далі отруювати Київ. Зі слів експертів відомо, що під час підвищення температури розлита ртуть на території підприємства «Радикал» невеликими темпами починає випаровуватися та внаслідок можливих пожеж на звалищах, куди викидаються пластикові пляшки, в атмосферу виділятиметься діоксин, що потрапивши в організм, здатний досить тривалий час залишатися в ньому завдяки своїй хімічній стійкості. Крім того, ртуть, що потрапила до ґрунтових вод, активно мігрує по трофічних ланцюгах і впливає на якість продуктів харчування. Але основна шкода – це накопичення в організмі шкідливих речовин, що для населення прилеглих територій має катастрофічні наслідки.

Через тривале вдихання парів ртуті у людини можуть виникнути серйозні хвороби верхніх дихальних шляхів. Також можливе порушення пам'яті, захворювання щитовидної залози, пневмонія, задуха, проблеми із серцем, вплив на плід жінки з подальшим формуванням проблем у дитини з головним мозком та нервовою системою.

За 42 роки експлуатації підприємства загальні втрати ртуті склали приблизно 700 тонн. Йдеться про 100 тонн газових викидів, без яких не обходилося виробництво, а також про механічні втрати ртуті, котра осідала в конструкціях цехів та в ґрунтах під заводом.

Завод знаходиться на, так званій, консервації більше десяти років, продовжуючи труїти два столичні райони – Деснянський та Дніпровський. Але грошей на знезараження ртуті, що залишилася на території, як держава, так і місто не виділяють. З огляду на те, що підприємство знаходиться поруч з продуктовими та речовими ринками, небезпеку важко переоцінити. Те, що з підлоги прибрали розливу ртуть, не означає, що її тут більше немає.

Сьогодні «Радикал» – це фактично діюча промислова зона зі складами будівельних матеріалів, дитячих іграшок, косметики. Неповдалік цеху електролізу – епіцентру ртутного забруднення – є навіть кафе та сауна. Поруч також знаходиться величезний базар «Даринок» і Арт-завод «Платформа», де кожні вихідні розважаються сотні родин з дітьми.

Експертні висновки незалежної громадської експертизи зазначають, що офісів на цих гектарах бути не повинно априорі [3]. Проте тут не лише будують нові приміщення на звільнених територіях, а й часто старі стіни просто гарно обшивають і роблять косметичний ремонт. Тим самим піддають себе надзвичайній небезпеці отруєння ртутними парами.

Отже, для вирішення зазначеної проблеми необхідна комплексна екологічна програма з передбаченням відповідного фінансування з державного та місцевого бюджетів, що передбачатиме знезараження території ТОВ «Радикал», відновлення порушеної екосистеми та заборону будь-якого будівництва в районі підприємства до повного її вирішення. Необхідним є залучення засобів масової інформації та інформування населення про всі заходи владних і бізнес структур щодо масштабів проблеми та реальних кроків з її вирішення.

Перелік використаних джерел:

1. Батченко О. Завод «Радикал» – ртутний «Чернобыль» в столиці України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: oleksiy-b.livejournal.com/2196.html
2. Галка В. Завод «Радикал» – питання грошей чи пріоритетів / В. Галка // 3 київським часом. – 2016. – № 44 (245). – с. 1 – 2.
3. Задасенець Я. Що робити з «Радикалом»? – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kiev.pravda.com.ua/columns/56136544bf050/>

Редакційна колегія:

Авраменко Н.Л. – завідувач кафедри техногенно-екологічної безпеки, кандидат технічних наук, доцент;

Желібо Є.П. – доктор хімічних наук, професор, професор кафедри техногенно-екологічної безпеки;

Сагайдак І.С. – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри техногенно-екологічної безпеки;

Чорна Т.М. – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри техногенно-екологічної безпеки.

Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів «Техногенно-екологічна безпека України: стан та перспективи розвитку», м. Ірпінь, 7 – 15 листопада 2016 р. – Ірпінь: УДФСУ, 2016. – 315 с.

У матеріалах VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції розглядаються актуальні теоретичні, методологічні та практичні проблеми техногенно-екологічної безпеки України в сучасний період та в перспективі.

Значна увага приділена: сучасним видам науково-практичної діяльності людини в галузі охорони НПС; економіко-правовим засадам раціонального використання природних ресурсів; інноваційному розвитку України в умовах євроінтеграції; формуванню екологічного світогляду, культури безпеки та здоров'я населення.

**Матеріали друкуються в авторській редакції.
За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів.**

С Е К Ц І Я V

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СВІТОГЛЯДУ, КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ ТА ЗДОРОВ'Я ЯК ЧИННИК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Авдієнко С.О.

Національний університет харчових технологій

НЕБЕЗПЕЧНІ ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ 234

Авраменко А.В., Цимбалюк С.Я.

Університет державної фіскальної служби України

ТОВ «РАДИКАЛ» – МІНА УПОВІЛЬНЕНОЇ ДІЇ 237

Авраменко К.С., Товста С.М.

Ірпінський державний коледж економіки та права

ЕКОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА – ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ 239

Андросович В.С., Кочергін О.М.

Університет державної фіскальної служби України

КУЛЬТУРА ЗДОРОВ'Я ЯК ОДИН ІЗ ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ 241

Берестова Т.О., Голінська О.К.

Комунальний вищий навчальний заклад Київської обласної ради

«Богуславський гуманітарний коледж імені І.С. Нечуя-Левицького»

ВПЛИВ КОРИСНИХ РЕЧОВИН ТА ХАРЧОВИХ ДОБАВОК НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ 243

Богдан С.В., Цимбалюк С.Я.

Університет державної фіскальної служби України

ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ ЯК УМОВА ІСНУВАННЯ НООСФЕРНОГО ЕКОНОМІЧНОГО СУСПІЛЬСТВА 246

Богущька В.О., Остапчук Л.М.

Ірпінський державний коледж економіки та права

ЕКОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА ЗАБРУДНЕННЯ ПОВІТРЯ В УКРАЇНІ 249